

Author: Vukoszávlyev, Zorán
 Affiliation: Budapest University of Technology
 Title: OPEN WORK
 Citation: Metszet, Vol 16, No 1 (2025), pp 48-53,
<https://doi.org/10.33268/Met.2025.1.7>
 Received: 13 February 2025
 Accepted: 17 February 2025
 Published: 07 March 2025
**NATIONAL ATHLETICS STADIUM,
 BUDAPEST, HUNGARY; ARCHITECT:
 MARCEL FERENCZ**
 The National Athletics Stadium in Budapest, demonstrates a design philosophy prioritizing long-term community benefit through its adaptable, multi-purpose architecture; post-championship (2023), the stadium has been transformed from a 40,000-seat venue to a 15,000-seat facility incorporating a 650-meter running track, attracting athletes and leisure-seekers alike. The stadium's intricate design, open to the public, emphasizing a lightweight roof and harmonious materials, blends functionality and aesthetics, creating a sporting landmark that blends into the cityscape and serves the community's evolving needs.

NYITOTT MŰ

A BUDAPESTI NEMZETI ATLÉTIKAI STADIONRÓL ÚJFENT

A Kelet-Közép-Európában elsőként 2023-ban megrendezett szabadtéri atlétikai világverseny hazai története hat évvel korábbról eredeztethető – a rendezvénynek helyszínt adó építmény alig egy évvel később újabb életszakaszba lép. Átfogó tervezői mesterstratégia és komplex formaalkotói gondolkodásmód alapján az egyedi megoldások összefüggéseiből hálózatosan felépülő stációk rajzolódnak ki előttünk. Újabb pillanatkép az atlétikai stadion közösségivé válásának folyamatából.

03

- 01 Régiós metropolis léptékhez méltó ünnepi korona
- 02 Funkciók és szerkezetek logikus rendje a keresztmetszeten
- 03 Közösségivé formálódó nyitott mű – közparkszerűen megfogalmazott szabadtéri rekreációs zóna a további fejlesztések infrastrukturális csomópontjában

ÉPÍTÉSZ | ARCHITECT
Ferencz Marcel

FOTÓ | PHOTO
Molnár József,
Bujnovszky Tamás

SZERZŐ | AUTHOR
Vukosavljev Zorán

TERVEZETT REZILIENCIA

—A nevezési szándékot alátámasztó épülettervek elkészítésére tervpályázaton kiválasztott tervezők egy akkor már sikeresnek bizonyult modell megvalósítását vizionálták: a világeseményre jelentős befogadóképességgel létrehozott műtárgy későbbi hasznosításában is arányos léptékű, a fejlődő élsport mellett használatában közösségivé váló létesítményt alkotni, mely a változó intenzitású funkcionális igényekhez jól alkalmazkodik. A NAPUR Architect iroda, pontosabban a Ferencz Marcel vezető tervező és Détári György műszaki generáltervező alkotta páros észak-pesti Duna-parton létrejött úszóarénya [1] már bizonyított a téren – a főváros déli régiójában megvalósult folyómenti épületegyüttes azonban szabadtéri minőségével még összetettebb kihívásokat támasztott. Amelyek nagy felelőssége a tervezők számára a lehetőség gazdagságának finom komponálásában teljeshedhetett ki, térben és időben is, mondhatni folyamatában. [2]

—Budapest főváros déli régiójának infrastrukturális csomópontja formálódik a területen – mely a Csepel-sziget intenzívebb kapcsolódásával, a közvetlen szomszédságban lévő (már nagyrészt felszámolt) egykori ipari negyed beépítésre váró területével, a közvetlen szomszédságban lévő Duna-hidak forgalmával, a rajtuk túli kulturális központtal, de a folyó túlpartján a földből kinövő intenzívebb tornyos beépítésű iroda- és lakónegyeddel összefüggésben értelmezhető. A közel 15 hektárra illeszkedő szabadtéri rekreációs tér

01

04

05

04 Teljes kapacitást befogadó szerkezet (a világbajnokság idején)

05 Szabadtéri lépték, funkcionális sport-plató

szimbolikus funkcióval is bír – nemcsak a környező fejlesztésekhez képest magára az ember testi jólétére fókuszáló működésével, de a sokrétű használata által megjelenített lelki szerepével is, mely közösségi pontot képez. Ez a láthatatlan, de érzékelhető kapocs az élsportoló atlétákat, a mozgásra vágyó magánaktivitásokat, de a Duna-part félurbánus környezetét élvezni kívánókat és (egyszerre dimenziót váltva) a nagy tömegeket megmozgató és befogadó rendezvényeken keresztül egyként megmozduló nemzetet is összeköti. Reprezentativitás-értéke messze túlmutat elsődleges funkcióján – ehhez megfelelő karaktert is vesz fel, jól alkalmazkodva jelen fizikai igények és jövőbeni szellemi elvárások befogadására.

04

TISZTA KÉPLET

A környezeti hatásokat felvevő nyitott struktúra átlátható szerkezeti látvánnyal komponált. A térszíni rendszer az atlétikai világbajnokságra elkészült funkcionális rendjében az esemény lebonyolításával és közvetítésével összefüggő műszaki-technikai feltételek megteremtésére fókuszált – de már a tervezés első szakaszában a hasonlóan csúcsterhelést jelentő időszakok közötti mindennapok időben sokkal nagyobb távlatokban történő működésének alapjait teremtette meg. A közlekedésszervezés az ék formájú terület felső végéből érkező tömegek számára nagy előteret biztosított – mely ma szabadabban használható vízparti köztérre alakult át. A terület déli végébe telepített stadionnal megfelelő látványfeltárulást engedett meg, mely az épület alá behúzott kiszolgáló-háttér funkciókkal emelt platót formált. Ma ez egyértelműen aktivitáspark és a sportépítmény zónáinak olvashatóságát biztosítja. A világesemény közvetítési háttérét biztosító ideiglenes „back-stage” elemek helyét tematikus játszótér, a Duna felőli

03

zónát a stadion emelt platóját kibővítő terasz és lelépcsőző sétányok alkotják – s a területet nemcsak gyalogos, de szintben elhatárolt kerékpáros átjárást is adó rendezett felületek foglalták el, a városi belépési pontoktól a zsilippel szabályozott Duna-ág felett átívelő gyalogos hídhoz tovább vezetve a használókat. E híd egyébként a további déli területeken lévő atlétikai gyakorlóközpontot is szervesen köti a stadion pályájának életéhez. A közparkszerűen megfogalmazott térrendezés a terület használatának felértékelődését hozza, a környező infrastruktúra- és területi fókuszú település-fejlődés szövetébe szabadtéri rekreációs zónát alapoz meg.

—A parkfelületek arányos léptékkü átalakulása mellett a stadion képe is megváltozott. A világrendezvény kapcsán ideiglenes jelleggel negyvenezer ember befogadását is biztosító lelátórendszer nagyobb része eltűnt – e szóhasználatnál pontosabban fogalmazva: a kibővített kapacitást adó ideiglenes huszonötezer szék és azok állványzata nélkül egy koronaépítmény tárul elénk. A hengertest acéltartókból könnyed gyűrűszerű térrácsot formáló, légies szerkezetű ponyvafedéses tetőt alkotó fedőkonstrukció alatt a tizenötezer férőhelyes vasbeton szerkezetes lelátórendszer egyértelmű képlete bomlik ki mostanra. Az ideiglenes lelátórendszert hordozó emeletgyűrű természetes fényt igénylő zárt terei (irodák, fogadóterek, VIP-zóna, közvetítő-konferencia termek) a födémlemez karimájának árnyékában maradnak, és a fedett-nyitott átjárók a kontrollálható közlekedés egyértelmű kapuiként tűnnek fel. A külső és belső fő közlekedési plató gyűrűjének íve lendületesebb feltárulású, de a valóban lélegzetelállító hatás a felszabdalt felső szinten fogja meg a használó-látogatót. A felső (ideiglenes építményű) lelátószint gyűrűje szabadtéri sportfelületté alakult át, futópálya és mozgáshoznak komponált urbánus tájépítészeti elemei foglalják el felületét – az aktív használat mellett távlatokat látni engedő panorámával lelkileg teljesítve ki a fizikai lélegzetvétel ritmikus valóságát.

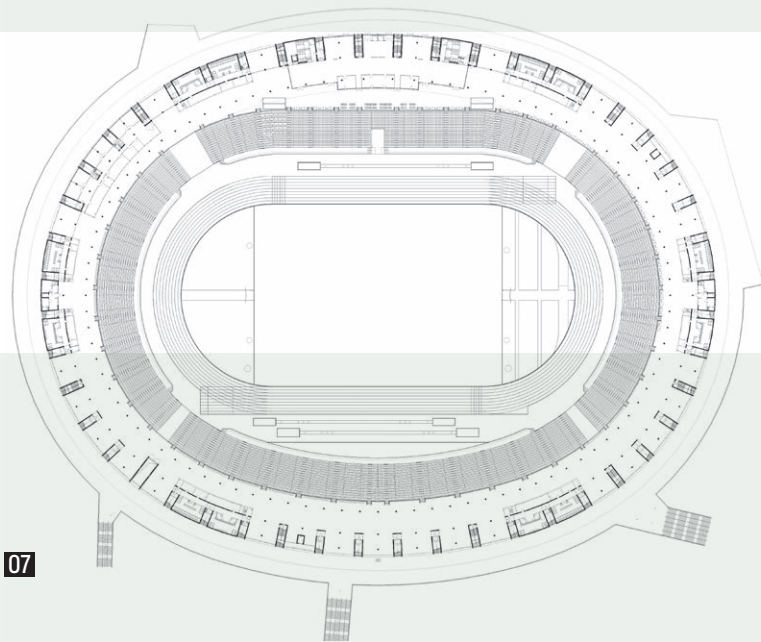
01

02
05

09

06

07

- 06 Lélegzetvétellel ritmikus könnyed szerkezet
- 07 Tiszta funkcionális olvasat: küzdőtér, lelátó és kiszolgálóterek gyűrűje
- 08 Közpark, használati térszín és emelt plató – bázikus elemek légies műtárgyszerkezettel
- 09 Formák, anyagok, színek összhangzata a háttér terekben

A szintek közötti függőleges közlekedést biztosító lépcső és liftek térdoboz-elemei eltűnnek ebben a monumentális szabadtéri léptékben, a hatást a mellvédeknél alkalmazott üvegpanelek csak kiteljesítik, és a mesterséges megvilágítási rendszer is támogatja – okos részletdízajn egy átfogó koncepció szolgálatában.

07

ANYAG-SZERKEZET-HOMOGENITÁS

A líraian légies, műszaki tartalmát tekintve összetett „tető-korona” most még egyértelműbben ikonikussá formálódik előttünk. A közpark-térszín, az emelt stadionplató és a lelátógyűrű funkcionális elemeinek jellegrajzát következetesen leíró anyag- és szerkezethasználata a tervezők nagyvonalú kompozíciójában jól értelmezhetően működik. [3] Az érinthető-tapintható felületek minősége jól meghatározott, a funkcionalitást támogató zárt és nyitott terek aránya jól adagolt, ezek összefüggése következetesen végigvitt az építményegyesítés egészén. A betonfelületek minősége felnő az acél- és üvegkonstrukciókhoz, a belsőépítészet szín- és tárgyelemeiben követi a fő funkció karakterjegyeit, komplex téri és hangulati világ jön létre. Mindezt a funkcionális (elférjen alatta a további huszonötzetres lelátó is) és statikai valóságában (szélmozgással és gépészeti funkcióval is terhelten) megkoronázó árbócszerkezetes gyűrű emeli szabadtéri műtárgyalkotássá. Pontosabban: művészeti tárgy alkotássá. Nyitott művé – mérnöki értelemben, de szimbolikus jelentőségét tekintve is.

06

08

08

09

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Wesselényi-Garay, Andor: „Transzcendens expresszionizmus – a Duna Arénáról”, *Metszet*, Vol 8, No 1 (2017), pp 36–41.
- [2] Ferencz, Marcel DLA – Détári, György DLA: „Bővíthető ikon – Budapesti Atlétikai Stadion”, *Építészforum*, 2017- 09-25, hozzáférhető: <https://epiteszforum.hu/bovitheto-ikon-budapesti-atletikai-stadion> [utolsó belépés: 2025-01-06].
- [3] Détári, György: „Terek a szerkezetben”, *Metszet*, Vol 12, No 6 (2021), pp 50–55.

GENERÁLTERVEZŐ: NAPUR Architect Kft. | MEGRENDELŐ: Építési és Közlekedési Minisztérium | VEZETŐ TERVEZŐ: Ferencz Marcel DLA | MŰSZAKI GENERÁLTERVEZŐ: Détári György DLA | PROJEKTMENEDZSER: Fikó Viktor | ÉPÍTÉSZ BIM TERVEZŐK: Holyba Pál, Balás Gergely, Mészáros Márk, Poros Tamás | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Filó Gergely, Almási Krisztián, Nyul Dávid, Grócz Csaba, Horváth Daniella, Mészáros Mónika, Surányi Norbert, Kovács Réka, Koralevicz Kinga, Kakas Norman, Bodnár Viktor, Nagy Zsuzsa, Vajda Julianna, Horváth Márk | TARTÓSZERKEZET: Szántó László Gábor | ÉPÜLETSZERKEZETEK: Reisch Richárd | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Lucz Attila | ÉPÜLETVILLAGOSSÁG: Ivanics Zoltán | ÉPÜLETAUTOMATIKA: Harmath László | TŰZVÉDELEM: Decsi György | KERT- ÉS TÁJÉPÍTÉSZET: Sándor Tamás, Polereczkiné Matécsa Hanna | ÚTÉPÍTÉS-KÖZLEKEDÉS: Dr. Macsinka Klára PhD | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Pandula András | VÁROSTERVEZÉS: Kotsis István | AKUSZTIKA: Csott Róbert | ORVOSTECHNOLÓGIA: Tóth Károly | SPORTTECHNOLÓGIA: Erdei László | KONYHATECHNOLÓGIA: Gauland András | KÖRNYEZETVÉDELEM: Jenei Attila, Nagy Tamás | GEOTECHNIKA: Szilvággyi László, Burghardt Balázs | BREEAM: Cross-Boda Borbála | KÖLTSÉGVETÉS: Szabó Ágoston | KÜLSŐ KÖZMŰ: Dr. Tóth László | HIDAK, ALULJÁRÓK: Pál Gábor | GENERÁLKIVITELEZŐ: ZÁÉV Építőipari Zrt. és Magyar Építő Zrt.